

**جهانی شدن اقتصاد و تاثیر آن بر سیاست**

**خارجی کشورها با تاکید بر ایران**

www.ketab.ir

|                     |                                                                                       |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : پویامنش، سیامند، ۱۳۵۱-                                                              |
| عنوان و نام پدیدآور | : جهانی شدن اقتصاد و تاثیر آن بر سیاست خارجی کشورها با تاکید بر ایران/سیامند پویامنش. |
| مشخصات نشر          | : موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان ۱۳۹۵.                                                  |
| مشخصات ظاهری        | : ۱۲۱ص.                                                                               |
| شابک                | : ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۸۵۴۶ - ۰۶ - ۱                                                           |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فیا                                                                                 |
| یادداشت             | : کتابنامه: ص. ۱۱۵ - ۱۲۱.                                                             |
| موضوع               | : جهانی شدن - جنبه‌های اقتصادی                                                        |
| موضوع               | : Globalization -- Economic aspects                                                   |
| موضوع               | : جهانی شدن - جنبه‌های اقتصادی - تاریخ                                                |
| موضوع               | : Globalization -- Economic aspects -- History                                        |
| موضوع               | : اقتصاد بین الملل                                                                    |
| موضوع               | : International economic relations                                                    |
| رده‌بندی کنفر       | : HF ۱۳۵۹/پ۹ ج۹ ۱۳۹۵                                                                  |
| رده بندی دیویی      | : ۳۳۷                                                                                 |
| شماره کتابشناسی ملی | : ۴۳۳۳۲۱                                                                              |

|               |                                                                                                          |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| عنوان کتاب    | : جهانی شدن اقتصاد و تاثیر آن بر سیاست خارجی کشورها با تاکید بر ایران                                    |
| ناشر          | : موسسه فرهنگی انتشاراتی اندیشه کامیاب ایرانیان                                                          |
| دفتر انتشارات | : تهران - خ انترب - پیچ شمیران - خ نور محمدی - پلاک ۳۷ - واحد ۱۲ - Email:e_a_kamyab@yahoo.com - ۷۷۶۴۱۰۸۹ |
| مؤلف          | : سیامند پویامنش                                                                                         |
| ویراستار      | : محبوبه رضاعلی                                                                                          |
| مدیر تولید    | : موسسه آموزشی خوارزمی                                                                                   |
| صفحه آرا      | : سید حمید احمدزاده نیک قلب تنها                                                                         |
| طراح جلد      | : امیر هاشمی                                                                                             |
| شمارگان       | : ۱۰۰۰ جلد                                                                                               |
| نوبت چاپ      | : اول، ۱۳۹۵                                                                                              |
| چاپ و صحافی   | : موسسه آموزشی خوارزمی                                                                                   |
| ناظر چاپ      | : مهندس پیمان عباد                                                                                       |
| قیمت          | : ۱۲۰۰۰۰ ریال                                                                                            |

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۸۵۴۶ - ۰۶ - ۱  
 ISBN: 978 - 600 - 8546 - 06 - 1

## «با حمد و سپاس به درگاه خداوند علیمی

### که بشر را علم و معرفت آموخت»

#### پیشگفتار

باید دانسته شود که پدیدار شدن علوم و دانش نوین بشری در هر دوره ای از ضروریات حیات مردم آن روزگار است که شرایط خاص در حوزه های گوناگون علوم انسانی موجودیت آن را الزام می نماید تغییر و تحولانی که در دنیای مدرن روی می دهد نشان از تحرک اندیشه های والا دارد. به عنوان نمونه ؛ «پدیده جهانی شدن» - به گونه ای که اکنون بسیاری آن را تفسیر می نمایند- حاکی از تحولات دگرگونی های گسترده ی تاریخی است که همراه با آن و به واسطه ی آن شبکه ی به هم پیوسته ای از روابط شکل گرفته است که مفاهیم و پدیده های کهن را دگرگون ساخته به تناسبات طبیعت خویش نیازمند تعریف مجدد - که بر پایه درک و دریافت تازه ای از واقعیت ها و حقایق نوین باشد- شکل گرفته است. واقعیت هایی که در روند تکامل خود پدیده های مزبور را تعریف نماید. «جهانی شدن اقتصاد» به عنوان پدیده ای که مهمترین عوامل تاثیر گذار در زمینه های مختلف بروز نموده و توجه به آن ضروری به نظر می رسد. در جهان کنونی به مدد رشد دانش بشری ارتباطات روان و گسترش یافتن است و فرایند اقتصادی یا پیشرفت های عمده در فناوری به خصوص گسترش فناوری به اصطلاح «نرم» در حوزه های ارتباطات و اطلاعات تشدید شده است و بر اثر آن در پیشرفت، ساختار نظام اقتصاد جهانی بر روابط تمامی عناصر نظام جهانی بر روابط ملی، تاثیر گذاری آن بیش از سایر موارد حائز اهمیت قرار می گیرد به طوری که امروزه تقریباً هیچ کدام از تصمیمات توسط کشورهای مختلف، اعم از تصمیمات اجتماعی، فرهنگی، حقوقی و سیاسی و اقتصادی در سطح ملی و بین المللی خارج از دایره تاثیر پذیری از اصل وابستگی متقابل در نظام اقتصادی قابل تصور نیست. امروزه جهانی شدن «Globalization» پدیده ای فراگیر شده است بطوری که بیش از ۱۷۳ کشور جهان به سازمان تجارت جهانی پیوسته، یا در حال پیوستن

می باشند و به عنوان یکی از مؤلفه های اصلی تاثیر گذار بر سیاست خارجی کشورها می باشد. ما نیز بنابر شکوفایی و ضرورت گسترش و تقویت صادرات غیر نفتی و نیز در جهت دستیابی به اهداف عالیه کشور عزیزمان ایران اسلامی راهی جز همسویی با دیپلماسی اقتصاد جهانی نداریم. زیرا عمده منابع مالی مورد نیاز کشور که از درآمدهای نفتی می باشد به صورت سرانه و به قیمت های ثابت رو به کاهش است. برای ورود به صحنه های بین المللی باید سیاست گذاران دستگاه دیپلماسی و سایر نهادهای تاثیر گذار با تدبیر و برنامه ریزی مدون به شناخت موقیعت های خود در جهان پرداخته و در راه شکوفایی و اعتلای اقتصاد کشور گام های موثری بردارند. بدیهی است که اثر حاضر علیرغم اینکه نمی تواند از ضعف بدور باشد، ولی است با اظهار نظرهای صاحب نظران، نکته نظرات استادان و انتقادات دانشجویان مخاطبانی که این کتاب را مطالعه می نمایند جهت رفع نقایص در جهت بهبود اثر در چاپ های بعدی گام های موثری برداشته شود.

«در پایان مراتب تشکر و قدردانی خود را از تمامی کسانی که مرا دستگیری نموده و در تأمین منابع و تدوین اطراف کتاب و چاپ این اثر کمک شایسته نمودند به خصوص استادان فرهیخته و ارجمند، آقایان دکتر صمد کلانتری، دکتر مسعود جعفری نژاد و همچنین آقای دکتر ابراهیم پور، بزاز می دارد».

**سیامند پویامنش**

## فهرست مطالب

| عنوان                                                         | صفحه |
|---------------------------------------------------------------|------|
| گفتار اول.....                                                | ۱۱   |
| مقدمه.....                                                    | ۱۱   |
| جهانی شدن.....                                                | ۱۳   |
| گفتار دوم.....                                                | ۱۵   |
| جهانی شدن.....                                                | ۱۵   |
| ۲. مقدمه.....                                                 | ۱۵   |
| ۲-۲. تاریخچه جهانی شدن و چگونگی گسترش آن.....                 | ۱۵   |
| ۲-۲-۱. پیش یک تصور جهانی : دوره پیش از قرن هجدهم.....         | ۱۶   |
| ۲-۲-۲. دوره آغاز جهانی شدن از ۱۸۵۰ تا ۱۹۵۰.....               | ۱۷   |
| ۲-۲-۳. مرحله سوم جهانی شدن کامل دهه ۱۹۶۰.....                 | ۱۷   |
| ۲-۳. جهانی شدن چیست؟.....                                     | ۱۸   |
| ۲-۴. علل جهانی شدن.....                                       | ۲۵   |
| ۲-۴-۱. عقل گرایی.....                                         | ۲۶   |
| ۲-۴-۲. سرمایه داری.....                                       | ۲۸   |
| ۲-۴-۳. نوآوری تکنولوژی.....                                   | ۳۱   |
| ۲-۴-۴. تشکیل چهارچوبهای نظارتی توانمند (قوانین و مقررات)..... | ۳۲   |
| ۲-۵. آثار جهانی شدن در حوزه های مختلف در سطح زیر.....         | ۳۴   |
| ۲-۶. چالش های نهادی جهانی شدن.....                            | ۳۷   |
| گفتار سوم.....                                                | ۴۱   |
| جهانی شدن اقتصاد.....                                         | ۴۱   |
| ۳-۱. مقدمه.....                                               | ۴۱   |
| ۳-۲. جهانی شدن اقتصاد.....                                    | ۴۱   |
| ۳-۳. عناصر ویژه جهانی شدن اقتصاد.....                         | ۴۹   |
| ۳-۳-۱. جهانی شدن تجارت.....                                   | ۴۹   |
| ۳-۳-۲. جهانی شدن تولید.....                                   | ۵۷   |
| ۳-۳-۳. جهانی شدن فناوری.....                                  | ۶۳   |

|     |                                                                                              |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۶۶  | بهره برداری جهانی از تکنولوژی                                                                |
| ۶۶  | همکاری جهانی در زمینه تکنولوژی                                                               |
| ۶۸  | ۳- ۳- ۴. رشد سرمایه                                                                          |
| ۷۱  | ۳- ۴. ویژگی های جهانی شدن اقتصاد                                                             |
| ۷۱  | الف- افزایش رقابت                                                                            |
| ۷۲  | ب- وابستگی بیشتر اقتصادی کشورها                                                              |
| ۷۲  | ج- به چالش کشاندن دولت ها                                                                    |
| ۷۳  | د- گسترش تقسیم بین المللی کار                                                                |
| ۷۴  | جهانی شدن اقتصاد دارای دو جنبه می باشد:                                                      |
| ۷۷  | گفتار چهارم                                                                                  |
| ۷۷  | جهان شدن اقتصاد و تأثیر آن بر کشورهای جهان                                                   |
| ۷۷  | ۴- ۱. مقدمه                                                                                  |
| ۷۷  | ۴- ۲. کشورهای توسعه یافته و فرایند جهانی شدن اقتصاد                                          |
| ۷۹  | ۴- ۳. کشورهای در حال توسعه و فرایند جهانی شدن اقتصاد                                         |
| ۸۴  | ۴- ۴. سیاست خارجی ایران در فرایند جهانی شدن اقتصاد                                           |
| ۸۵  | ۴- ۴- ۱. جهانی شدن اقتصاد و دولت ها                                                          |
| ۸۸  | ۴- ۴- ۲. اقتصاد سیاسی بین الدوله جهانی شدن و سیاست خارجی                                     |
| ۸۹  | ۴- ۴- ۳. دیپلماسی اقتصادی و جایگاه آن در عصر جهانی شدن                                       |
| ۹۰  | تبدیل چالش ها و بحران ها به فرصت                                                             |
| ۹۲  | ۴- ۵. ایران و جهانی شدن اقتصاد                                                               |
| ۹۴  | ۴- ۶. سهم صادرات غیرنفتی از کل صادرات کشور و نقش صادرات نفت و فرآورده های نفتی در نوسانات آن |
| ۹۵  | ۴- ۷. جایگاه کنونی ایران در اقتصاد جهانی                                                     |
| ۱۰۰ | ۴- ۸. دلایل توجه به پارامترهای اقتصادی در سیاست خارجی                                        |
| ۱۰۲ | الف. از دست دادن فرصت های تجاری زودگذر                                                       |
| ۱۰۲ | ب. دور ماندن از روند جهانی شدن از طریق عدم پذیرش و اعمال قواعد جهانی                         |
| ۱۰۳ | ج. تضعیف موقعیت اقتصادی و سیاسی کشور در منطقه و جهان                                         |
| ۱۰۳ | د. تضعیف موقعیت رقابتی کشور و افزایش وابستگی به صدور نفت و گاز                               |
| ۱۰۳ | ه. کاهش رشد بالقوه تولید ناخالص داخلی و افزایش فقر و بیکاری در بلند مدت                      |
| ۱۰۳ | و. تنزل کیفیت کالاهای تولید شده در داخل                                                      |

- ز. درون‌گراتر شدن اقتصاد کشور ..... ۱۰۴
- الف. خصوصی سازی صنایع دولتی و کاهش حجم بروکراسی حکومتی ..... ۱۰۵
- ب. هماهنگ سازی سیاست های اقتصادی با سیاست های سازمان های مالی بین‌المللی ..... ۱۰۵
- سیاست جذب سرمایه های خارجی ..... ۱۰۷
- ۴ - ۹. جهانی شدن اقتصاد و تاثیر آن بر سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ..... ۱۰۹
- بهره گیری مطلوب از ابزارهای اقتصادی در چانه زنی ها: ..... ۱۰۹
- رأیش بیشتر دیپلماسی کشور در خارج از کشور به مسائل اقتصادی و تجاری: ..... ۱۰۹
- مسائل و مشکلات موجود در روابط ایران و قدرت های بزرگ اقتصادی: ..... ۱۱۰
۴. برقراری ارتباط سازنده بین دستگاه سیاست خارجی و دستگاه های اقتصادی و تجاری کشور ..... ۱۱۰
۵. تلاش دستگاه سیاست خارجی برای عملی ساختن طرح های اقتصادی و تجاری: ..... ۱۱۰
- گفتار پنجم ..... ۱۱۲
- نتیجه گیری ..... ۱۱۲
- جهانی شدن چیست ؟ چه اثرات و پیامی را برای زندگی انسان ها به طور عام و سیاست خارجی به طور خاص در بردارد ؟ ..... ۱۱۲
- الف. کتاب ها ..... ۱۱۵
- ب. مقالات ..... ۱۱۷
- پ. منابع انگلیسی ..... ۱۲۰
- ت. منابع اینترنتی ..... ۱۲۱